

Landsteder

Landstedet - som en særlig bygningskategori beregnet for velstående familiers sommerophold - optræder først sent i Danmark. Frem til enevældens indførelse boede landets topfolk, adelsmændene, på deres herregårde rundt i landet. For at kunne varetage embederne i statens tjeneste havde de som regel en gård eller et palæ stående til rådighed i hovedstaden.

Med enevælden i 1660 bortfaldt adelens selvfølgeligelige ret til statens embeder. Kongen valgte herefter de embedsmænd, han ønskede blandt duelige borgere. De havde deres helårsbolig i byen og kunne have behov for et sommerfristed, fjernt fra byens tummel og stank. De borgerlige landsteder knyttede sig gerne til de kongelige opholdssteder og tilpas nær hovedstaden.

Et af de allerførste landsteder i Gentofte var Christiansholm, opført for historikeren Vitus Bering i 1670. Blot ti år efter enevældens indførelse. Det oprindelige Christiansholm blev i 1746 erstattet af det nuværende, en fornem rokokobygning, med ni gange syv fag og midtrisalitter på alle fire facader. Tilsvarende med nabolandstedet Sølyst, som oprindeligt var fra 1724, men blev nyopført i 1766 i en enkel klassisk stil - ikke ulig manganen en mindre herregård. Hovedhuset er syv fag langt og centreret omkring en trefags midtrisalit. To pavilloner flankerer hovedhuset. Det samlede anlæg, som er holdt i beskedne proportioner, fremstår elegant i sin hvidmalede, vandrette træbeklædning. Se også side 24.

Gentoftes prægtigste landsted, Bernstorff, er opført i samme periode fra 1759-65 af Danmarks daværende udenrigsminister J. H. E. Bernstorff. Franskmanden Nicolas-Henri Jardin var arkitekt. Han blev kaldt til Danmark i 1755 for at virke som professor ved det nyoprettede kunstakademi og for at bygge Marmorkirken. Med Bernstorff indførte han klassicismen i Danmark i et opgør med barokkens og rokokkens mere bevægede former.

Bernstorff var oprindeligt et hus med to etager og midtrisalit på nordsiden og et halvrundt fremspringende midterparti, der rummede den ovale have, på sydsiden. Bygningen afsluttedes foroven af en kraftig attika, der sammen med refendfugning af risalitter og endefag gav den et lidt firskåret præg. Attikaen forsvandt imidlertid ved en senere ombygning af tagkonstruktionen. Også parken blev anlagt efter nye principper, idet en formel fransk have blev opgivet til fordel for en engelsk landskabshave. Se også side 21.

Der blev mellem 1750 og 1800 opført ca. 30 landsteder. I periodens første del, før udskiftningen i 1766, lå de fortrinsvis i Hellerup-området, og derpå, tilsyneladende i takt med at bønderne flyttede ud på

Den nordvendte hovedindgang til Bernstorff Slot er omfattet af en portal med profilerede gerichter og en udkraget gesims. Indgangen flankeres af to dekorative fyldningspartier.

Refendfugningen på Bernstorff Slots er elegant trukket med hele vejen rundt om det store fremspringende midterparti til havesiden

Sølyst er et beskedent, men charmerende landsted, som ligger tilbagetrukket fra stranden og afskærmet fra denne af en stor park.

Schæffergården opførtes i midten af 1700-tallet i tilknytning til Jægersborg. Gården fremstår som et smukt trefløjet anlæg forsynet med midtrisalit og en højtbeliggende stueetage.